

Beroepsbeeld

Leraar primair onderwijs

IselingeHogeschool

Inleiding

Het beroepsbeeld van de leraar primair onderwijs beschrijft wat het leraarschap inhoudt, welke competenties van een leraar gevraagd worden en welke verantwoordelijkheden kenmerkend zijn voor het beroep van leraar. Het biedt richting aan de ontwikkeling van (aanstaande) leraren en maakt de veelzijdigheid van het beroep zichtbaar. Het beroepsbeeld richt zich op het brede beroepenveld waarin leraren samenwerken [CvR1.1] en is daarmee bedoeld voor (aanstaande) leraren, studenten, opleiders, schoolleiders en andere professionals die betrokken zijn bij de ontwikkeling van kinderen. Het beroepsbeeld draagt bij aan een gedeeld begrip van het leraarschap en aan de waardering ervan en biedt een gezamenlijke taal.

In dit beroepsbeeld worden vijf samenhangende rollen onderscheiden. Daarbij is bewust gekozen voor de term leider. Hiermee wordt niet verwezen naar een formele of hiërarchische functie, maar naar het vermogen van leraren om richting te geven aan leerprocessen, ontwikkeling en onderwijskwaliteit. Pedagogisch en didactisch leiderschap worden gezien als kenmerken van professioneel leraarschap. De gekozen rollen sluiten aan bij de wettelijke bekwaamheidseisen en bij de leeruitkomsten van de opleiding tot leraar primair onderwijs. Daarnaast bouwen zij voort op de rolbeschrijvingen die al langer worden gebruikt binnen de deeltijdopleiding, waardoor sprake is van een herkenbare taal voor aanstaande leraren, hun opleiders en het werkveld.

Beroepsbeeld leraar primair onderwijs

Leraren primair onderwijs zijn verantwoordelijk voor kwalitatief goed onderwijs. Zij zetten hun pedagogisch en didactisch leiderschap en hun vakexpertise in voor de brede ontwikkeling van leerlingen van 4 tot 13 jaar.

Zij creëren een veilige, stimulerende en inclusieve leeromgeving waarin leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen op cognitief, sociaal en emotioneel gebied. Leraren werken actief samen met collega's om de kwaliteit van het onderwijs te versterken en de ontwikkeling van leerlingen te ondersteunen.

Leraren werken in een dynamische context waarin maatschappelijke ontwikkelingen direct invloed hebben op het onderwijs en het handelen van de leraar. Dit vraagt om reflectieve en onderzoekende leraren die kunnen inspelen op veranderende situaties en steeds complexere onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van leerlingen. Leraren zijn dus ook onderwijsonderzoekers die hun handelen voortdurend onderzoeken, onderbouwen en verbeteren. Zij maken bewuste keuzes in hun handelen, zijn gericht op het waarborgen en versterken van de kwaliteit van het onderwijs en op de eigen professionele ontwikkeling.

Leraren maken als onderwijsprofessional deel uit van een breed netwerk rondom de leerling. Om de ontwikkeling van de leerlingen zo goed mogelijk te ondersteunen werken zij interprofessioneel samen met leerlingen, ouders, collega's en andere betrokken professionals. Binnen deze samenwerking speelt netwerkleren een belangrijke rol: het gezamenlijk leren, delen van kennis en het afstemmen van handelen binnen en tussen verschillende domeinen en disciplines is nodig om duurzaam, toekomstbestendig en kwalitatief sterk onderwijs te realiseren.

De rollen van de leraar primair onderwijs

De leraar vervult vijf samenhangende rollen: die van pedagogisch leider, didactisch leider, vakinhoudelijk expert, onderwijsonderzoeker en onderwijsprofessional. Binnen elk van deze rollen zijn competenties het uitgangspunt.

Pedagogisch leider

Leraren dragen vanuit pedagogisch leiderschap zorg voor een veilig, stimulerend en inclusief pedagogisch leef- en leerklimaat, dat de basis vormt voor leren en ontwikkelen. Zij beschikken over kennis van pedagogische theorieën, gedrag en groepsprocessen en begrijpen de invloed hiervan op leren en ontwikkeling. Leraren kennen de onderwijsvisie van de school en zien hoe deze bijdraagt aan kwalificatie, socialisatie en subjectificatie, evenals aan burgerschapsvorming. Zij stemmen hun pedagogisch handelen af op diversiteit, inclusiviteit en maatschappelijke ontwikkelingen, volgen de ontwikkeling van leerlingen en spelen doelgericht in op groepsprocessen. Daarbij staat de groei van leerlingen tot zelfstandige en verantwoordelijke deelnemers aan de samenleving centraal. Hiertoe begeleiden zij leerlingen tevens in hun persoonsvorming en ontwikkeling van een eigen identiteit. Leraren handelen sensitief, respectvol en rechtvaardig, werken samen en voelen zich verantwoordelijk voor een positief pedagogisch klimaat met oog voor kansenongelijkheid.

Didactisch leider

Leraren dragen vanuit didactisch leiderschap verantwoordelijkheid voor het ontwerpen, uitvoeren en evalueren van doelgericht en betekenisvol onderwijs. Zij blijven op de hoogte van actuele didactische inzichten en beschikken over kennis van kerndoelen, leerlijnen en het curriculum. Zij laten effectief klassenmanagement zien en gebruiken passende didactische methodieken en werkvormen die aansluiten bij leerdoelen en bij het niveau en de kenmerken van leerlingen. Leraren ontwerpen doelgerichte leeractiviteiten en richten een rijke leeromgeving in, afgestemd op de diversiteit van leerlingen. Zij volgen de ontwikkeling van leerlingen, zetten formatief handelen en toetsing in en analyseren opbrengsten om het onderwijs te verbeteren. Daarbij zorgen zij voor samenhang en doorgaande leerlijnen en passen zij het onderwijs flexibel aan. Leraren werken samen, staan open voor vernieuwing en voelen zich verantwoordelijk voor de kwaliteit en opbrengsten van het onderwijs.

Vakinhoudelijk expert

Leraren begrijpen hoe leerlingen leren en beschikken over stevige vakinhoudelijke kennis met een nadruk op de basisvaardigheden taal, rekenen, burgerschap en digitale vaardigheden; daarnaast hebben zij kennis van en affiniteit met de brede domeinen van het primair onderwijs. Zij blijven op de hoogte van actuele ontwikkelingen en kennen de landelijke kennisbasis. Leraren weten hoe leerprocessen verlopen en zien de samenhang tussen vakinhoud, vakdidactiek en pedagogiek. Zij ontwikkelen hun kennis en vaardigheden continu, kiezen passende leerinhouden en stemmen het (vakoverstijgende) onderwijs doelgericht af op leerlingen. Daarbij verbinden zij vakinhoud met didactische en pedagogische inzichten en borgen de kwaliteit en actualiteit van het onderwijs. Leraren werken doelgericht samen met collega's, voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk voor doorgaande leerlijnen en streven naar kwalitatief sterk onderwijs in een rijke leeromgeving.

Onderwijsonderzoeker

Leraren handelen onderzoekend om de onderwijspraktijk te verbeteren. Zij beschikken over kennis van onderzoeksmatig werken en begrijpen hoe praktijkvraagstukken systematisch onderzocht worden in literatuur en praktijk. Zij signaleren en analyseren vraagstukken, verzamelen op verantwoorde wijze informatie en benutten zowel bestaande als nieuwe inzichten. Leraren vertalen uitkomsten naar concrete innovaties en beoordelen de effectiviteit en bruikbaarheid ervan. Zij begrijpen hoe kennisontwikkeling en innovatie binnen een team tot stand komen en zich verspreiden. Leraren tonen een onderzoekende en verandergerichte houding, zijn nieuwsgierig en kritisch, durven te experimenteren en dragen bij aan een cultuur van samen leren en ontwikkelen.

Onderwijsprofessional

Leraren ontwikkelen zich continu en handelen bewust en verantwoord. Zij hebben een eigen onderwijsvisie, gebaseerd op overtuigingen, waarden en maatschappelijke ontwikkelingen, en begrijpen de rol van samenwerking in het leren en de ontwikkeling van leerlingen. Leraren werken samen met leerlingen, ouders, collega's en externe partners en reflecteren op hun handelen. Zij kunnen keuzes onderbouwen en vertalen hun visie naar de praktijk. Leraren werken planmatig aan hun ontwikkeling en die van het team. Zij tonen een professionele houding, nemen verantwoordelijkheid, zijn gericht op verbetering en versterken actief hun professionele identiteit, met openheid voor reflectie en groei.

